

NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING DER
GENEESKUNST.

ANTWOORD OP DE KRITIEK DER DORDRECHTSCHER VER-
EENIGING TOT BEVORDERING DER VOLKSGEZONDHEID,
OP HET VERSLAG OVER DORDRECHT'S ZIEKENHUIS.

In het Archief van den gecommiteerde berust onderstaand schrijven :

Dordrecht, December 1869.

Wel-Edele Zeer Geleerde Heer!

Uwe gedrukte circulaire is mij in goede orde geworden en volgaarne wil ik U het een en ander in antwoord op de vragen daarin vervat in korte trekken mededeelen.

In onze stad bevindt zich een militair hospitaal, een burgerlijk gasthuis, een krankzinnigengesticht, geene kraaminrigting en ook geen kinders-hospitaal. Het burgerlijk hospitaal, *aan wier hoofd ik sinds ruim twintig jaren mede heb gepractiseerd*, is in zijnen geheelen omvang, zoowel wat inrigting, ruimte, ventilatie, als verblijf en ziekenzalen aangaat, zoo slecht, dat *ik eenige jaren geleden, op verzoek van het Burgerlijk Armbestuur daarover een rapport heb opgemaakt, hetwelk aan Regenten van dat gesticht is toegezonden* en alstoen het gevolg heeft gehad, dat door Heeren Regenten het initiatief is genomen den Gemeenteraad te verzoeken een geheel nieuw gesticht te willen daarnstellen, hetgeen dan ook toen als beginsel is aangenomen, maar zoo als dit gewoonlijk gaat ad calendas graecas is verschoven. Door elk jaar aan te kloppen hopen wij, dat aan dit besluit gevolg zal worden gegeven. Dit jaar heeft de *Adjunct-Inspecteur Dr. CARSTEN deze inrigting ook bezocht en zijne hooge afkeuring te kennen gegeven*, dat eene stad als Dordrecht met 25,000 inwoners en welke stad binnen kort eene aanmerkelijke uitbreiding zal ondergaan, geene betere inrigting bezit tot opname en verzorging van zulk een belangrijk aantal genees- en heilkundige ziektegevallen.

Eene geheele beschrijving van ons gasthuis te geven, zoude er eene plattegrond bij moeten worden gegeven, ten einde er een goed overzicht van te kunnen krijgen en zoude U tot niets leiden, dan eene geheele afkeuring.

Het is vol hokken en gaten en als men er binnen komt heeft de eerste indruk, als of men verschillende groote en kleine pakhuisen binnen zekere omtrek bijeen ziet geplaatst. Er is ééne zeer groote mannenzaal, lang 17 7/4 ellen, breed 8.94 el, hoog 4.62 ellen met 25 kribben; slechte ventilatie, ongezellig, bevloerd met straatsteenen en als men er inkomt treft ons dadelijk de stank van het secreet, hetwelk in de zaal ter zijde is aangebragt; — eene groote vrouwenzaal, lang 19.33 Ned. ellen, breed 6.66 ellen, hoog 5 el, met 23 kribben, eveneens slecht geventileerd en met straatsteenen bevloerd. In de zaal treft ons niet de stank van het secreet, maar *aan het einde van dezelve loopt een diep riool en tevens vergaarbak van vuil riool- en ander water*, dat er in doorloopt en soms overloopt en staat in verband met de

haven, die eenige ellen daarvan verwijderd is; in beide zalen liggen zieken, verwonden, patiënten met verouderde beenzweren allen dooreen. Vervolgens is er een afzonderlijk gebouw, met eene zaal beneden en eene boven, bestemd om als er epidemische ziekten in de zaal mogten uitbreken als cholera, typhus, pokken etc., die daarin over te brengen; eene voor mannen, en eene voor vrouwen, *insgelijks met slechte ventilatie en de geheele bouworde slecht ingerigt*. Het hok, onder den trap, die naar de bovenkamer gaat en in de benedenkamer uitkomt, zoodat als men daarin wil komen, de benedenkamer door moet gaan, is bestemd voor badkamer, zoowel voor mannen als vrouwen; deze beide vertrekken worden ook gebruikt om bij epidemische ziekten, als cholera, typhus, buiten het gesticht heerschende, daarin op te nemen. Verbeeld U in een dier vertrekken eene zoogenaamde badkamer! Dan heeft men nog ééne afzonderlijke kamer, genoegzaam verwijderd van de ziekenzalen — eene bovenkamer — gedestineerd voor syphilis, huidziekten en twee kleine hokjes — beneden — in diezelfde omtrek om daarin of mannen of vrouwen met dergelijke ziekten te behandelen. Eindelijk eene operatiekamer, eene groote, holle, vierkante kamer met goed licht; *daarin blijven doorgaans de geopereerden, totdat zij naar eene der zalen vervoerbaar zijn*. Deze kamer is eigenlijk voor de ziekenmoeder, *waarin zij de wasch droogt, strijkt en mangelt, notabene, en dat terwijl daarin een geopereerde ligt*. Wat de verblijfplaats van den ziekenvader, als hoofd van het gesticht aangaat, deze is niet bij, maar ver verwijderd van de ziekenzalen. Zietdaar in korte trekken de inrigting van het gesticht, hetwelk dagelijks bidt om een geheel nieuw. Aangaande de intercurrente ziekten kan ik U mededeelen, dat ik *in de 40 jaren, gedurende welken tijd ik daarin heb doorgebracht van mijne jeugd af en sinds 20 jaren ik mede aan het hoofd der inrigting heb gestaan*, zulks eens is voorgekomen in 1865, toen er buiten het gesticht typhus heerschte en er enkele gevallen in het gesticht zijn opgenomen, stierven er meer suppoosten, oppassers en wakers, als er zieken opgenomen waren. Zeker zeer opmerkelijk, en dat in een gesticht zoo als ik U hierboven heb opgegeven. Gangraena nosocomialis is mij nooit voorgekomen, wel de trage, langzame, moeilijke genezing van wonden en beenzweren, die jaarlijks in groot aantal aanwezig zijn.

Ziedaar het een en ander, enz.

Met achting

UEd. Dw. Dienaar,

(Was get.) J. W. VAN STEENBERGEN SCHOTEL.

Zietdaar de bron, waaruit de gegevens geput zijn voor het geïncrimineerde verslag. Niets gaf mij het regt, om den Heer VAN STEENBERGEN SCHOTEL, al prijkt hij met geen "Doctorstitel", te verdenken van kwade trouw en onopregtheid.

Men vergelijkte de onderschrapte zinsneden uit bovenstaanden brief met de terechtwijzingen van de kritiek, en de lezer oordeele dan zelf, wat het Bestuur der Vereeniging regt geeft tot uitdrukkingen als: "onwaarheden, smadelijke aantijgingen, misvormd beeld der werkelijkheid, zuiver verzinsel, fictie, door het slijk gehaald," enz. Voor dergelijke kritiek behoeft de Maatschappij geen enkele uitdrukking van haar verslag terug te nemen,